

Uitwerking kerndoel 4 Nederlandse taal

Tussendoelen en leerlijnen Nederlandse taal

Primair onderwijs

In samenwerking met het expertisecentrum Nederlands

Enschede, 1 juni 2006

De school streeft ernaar dat het onderwijs zo wordt ingericht dat kinderen:

- **kennis en inzicht verwerven,**
- **vaardigheden ontwikkelen,**
- **houdingen ontwikkelen, met betrekking tot:** het begrijpen en verwerven van informatie uit schriftelijke en digitale bronnen

KERNDOEL	Omschrijving:	Toelichting:
	<p>Kerndoel 4</p> <p>De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.</p>	<p>Bij dit kerndoel gaat het erom dat leerlingen leren informatie begrijpen en verwerven uit verschillende bronnen (informatieve boeken, woordenboeken, encyclopedieën, week- en dagbladen, internet, informatieve cd-roms en dvd's).</p> <p>Leerlingen passen voor, tijdens en na het lezen van een tekst strategieën toe om de tekst te begrijpen, zoals: het leesdoel bepalen, activeren en gebruiken van de eigen kennis over de inhoud van een tekst en kennis van tekstsoorten en tekststructuren, het leggen of afleiden van verbanden of relaties tussen woorden, zinnen en alinea's, het voorspellen en controleren van voorspellingen, het maken van voorstellingen, het zelf stellen en beantwoorden van vragen, en het reflecteren (op inhoud en proces). Met behulp van leesstrategieën kunnen leerlingen zich een effectieve, flexibele aanpak van het lezen eigen maken.</p> <p>Studerend lezen is te beschouwen als een activiteit waarbij de tekst opnieuw aan de orde wordt gesteld. Het lezen is dan niet meer gericht op begrip, maar op doelen die in het verlengde liggen van tekstbegrip en die van belang zijn voor de ontwikkeling van studievaardigheden. In de eerste plaats is studerend lezen gericht op het onthouden of overzichtelijk presenteren van de gelezen en begrepen informatie (zie ook kerndoel 6). In de tweede plaats gaat het ook om het vergelijken van gelezen informatie uit verschillende bronnen, om het selecteren van schriftelijke informatie voor bepaalde studiedoelstellingen, en om het kritisch beoordelen van informatie (zie ook kerndoel 7).</p> <p>(Om te voorkomen dat het aanbod voor begrijpend en studerend lezen wordt ingevuld met technisch lezen, wordt het technisch lezen niet uitgewerkt bij dit kerndoel. Zie Algemene Verantwoording.)</p>

	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
INHOUD <i>Gebruik</i>	<p><i>Aanbod van teksten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - informatieve prentenboeken; - informatief beeldmateriaal zoals (bouw)tekeningen, schema's, foto's, video's, cd-roms 	<p><i>Aanbod van teksten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - informatieve boekjes, korte informatieve teksten in tijdschriften, kranten - informatieve en instructieve teksten 	<p><i>Aanbod van teksten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - informatieve en instructieve (en betogende) teksten in boeken, tijdschriften kranten, folders en op internet 	<p><i>Aanbod van teksten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - informatieve, instructieve en betogende teksten in boeken, tijdschriften, folders en op internet

	<ul style="list-style-type: none"> - instructieve teksten met illustraties/foto's, bv. in de vorm van (kinder)kookboeken, knutselboeken - pictogrammen, opschriften, labels - naslagwerken, waaronder in ieder geval een telefoonboek (voor gebruik in de huishoek) - informatieve en instructieve teksten in tijdschriften, folders, kranten, schoolkrant; brieven, zelfgemaakte boeken en teksten van kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> uit de lees- en taalmethode (en uit methode voor de zaakvakken) - 'moeilijkere' informatieve boeken en naslagwerken met duidelijke illustraties, foto's - beeldmateriaal en achtergrondinformatie op cd-roms, dvd of internet - instructieve teksten, bijvoorbeeld recepten, gebruiksaanwijzingen, uitleg bij opdrachten - naslagwerken, waaronder in ieder geval een woordenboek, telefoonboek, kinderatlas 	<ul style="list-style-type: none"> - informatieve en instructieve teksten uit de lees- en taalmethode, uit methodes voor de zaakvakken, uit de rekenmethode - naslagwerken, waaronder in ieder geval een woordenboek, encyclopedie, telefoonboek, internet 	<ul style="list-style-type: none"> - naslagwerken, waaronder in ieder geval woordenboeken, encyclopedieën, reisgidsen, atlassen, internet
	<ul style="list-style-type: none"> - leesdoelen hebben betrekking op informatie verwerven en geïnstrueerd worden; voor de leesdoelen ontspanning/amuseren (die in deze groepen een centraler rol spelen) zie kerndoel 9; - functies van geschreven taal ervaren: <ul style="list-style-type: none"> o geschreven teksten zoals briefjes, brieven, boeken en tijdschriften hebben een communicatief doel o symbolen zoals logo's en pictogrammen verwijzen naar taalhandelingen. o geschreven taal heeft een permanent karakter o tekenen en tekens produceren bieden mogelijkheden tot communicatie o onderscheid tussen 'lezen' 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 1/2 	<ul style="list-style-type: none"> - leesdoelen hebben betrekking op informatie verwerven en geïnstrueerd worden; voor de leesdoelen ontspanning/amuseren (die in deze groepen ook een rol spelen) zie kerndoel 9; voor de leesdoelen zich op de hoogte stellen van meningen/zich een mening vormen en overtuigd worden (die in deze groepen vaker voor gaan komen) zie kerndoel 6 en 7 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 5/6

	en 'schrijven'			
<i>Inhoud</i>	- de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu, zijn contextgebonden en meestal concreet	- de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu of over nabije omgeving, nabije toekomst/verleden; de onderwerpen zijn concreet, maar soms ook abstract	- de onderwerpen van de teksten worden minder contextgebonden; ze hebben ook betrekking op verleden en toekomst en op omgeving die minder nabij is; er komen regelmatig abstracte onderwerpen voor	- de onderwerpen van de teksten zijn niet altijd contextgebonden; het gaat vaak om abstracte onderwerpen
<i>Vorm</i>	- de teksten bevatten veel visuele ondersteuning, ze hebben een heldere structuur	- de teksten bevatten visuele ondersteuning, ze hebben een eenvoudige structuur (bijvoorbeeld een chronologische opbouw en/of bevatten vraag-antwoordeenvolgingen)	- als groep 3/4 + - vergelijkings-, tegenstellings- en/of voorbeeldstructuren en/of middel-doel- en oorzaak-gevolgrelaties - de teksten worden langer	- als groep 5/6 + - redengevende, voorwaardelijke (als ... dan) structuren en/of probleem-oplossingsrelaties
	- zinnen zijn kort en eenvoudig	- zinnen zijn niet te lang, eenvoudig (grammaticaal niet complex), meestal enkelvoudig	- zinnen zijn langer; samengestelde en grammaticaal complexere zinnen komen ook voor	- langere, samengestelde en grammaticaal complexere zinnen komen regelmatig voor
<i>Aanpak</i>	- op initiatief en onder aansturing van de leraar luisterstrategieën inzetten; - boekoriëntatie (samenhang illustraties en tekst, leesrichting, opbouw van het boek)	- onder begeleiding van de leraar inzetten van leesstrategieën - onder begeleiding van de leraar kennismaken met mogelijkheden voor informatieverwerking: alfabetische volgorde, functie en opzet van verschillende informatiebronnen zoals woordenboeken (op cd-rom of in boekvorm), encyclopedieën (op cd-rom of in boekvorm), telefoonboeken (op internet of in boekvorm), jeugdtijdschriften, schoolkranten en internet, opzet en inrichting	- inzetten van leesstrategieën wordt aangemoedigd door de leraar en waar nodig door hem begeleid - onder begeleiding van de leraar inzetten van technieken en strategieën voor informatieverwerking - bij informatieverwerking aandacht voor: op een efficiënte wijze een boek of ander materiaal zoeken in een documentatiecentrum of schoolbibliotheek met behulp	- als groep 5/6 + - inzetten van technieken en strategieën voor informatieverwerking, waar nodig onder begeleiding van de leraar - bij informatieverwerking ook aandacht voor: betekenis en functie van verschillende informatiebronnen zoals grote woordenboeken, encyclopedieën, week- en dagbladen, tijdschriften, reisgidsen, atlanten en internet

		documentatiecentrum of schoolbibliotheek	van een trefwoordenlijst of computer, de gewenste informatie opzoeken in verschillende informatiebronnen met behulp van inhoudsopgave en/of (alfabetisch geordende) index - (voor het ordenen en schematiseren van informatie: zie kerndoel 6)	
	- voorspellen is vooral op macro- en mesoniveau.	- bij het opbouwen van verwachtingen gaat het vooral om verwachtingen op macro- en mesoniveau. Bij verwachtingen op mesoniveau gaat het vooral om het benutten van inzicht in de chronologische volgorde in een tekst. Verwachtingen op macroniveau hebben vooral betrekking op het thema en de tekstsoort	- bij het opbouwen van verwachtingen gaat het om verwachtingen op macroniveau en vooral om verwachtingen op mesoniveau. Bij verwachtingen op mesoniveau gaat het vooral om het benutten van inzicht in relaties in een tekst (tegenstelling, vraag-antwoord, middel-doel, oorzaak-gevolg) die vrij expliciet gemaakt worden. Verwachtingen op microniveau zijn ook mogelijk, in geval van frequent gebruikte of bekende en volgens herkenbare patronen opgebouwde woorden, woordgroepen, zinnen, uitspraken	- bij het opbouwen van verwachtingen gaat het om verwachtingen op macroniveau en vooral om verwachtingen op mesoniveau. Bij verwachtingen op mesoniveau gaat het vooral om het benutten van inzicht in relaties in een tekst (zie 5/6, + redengevende en voorwaardelijke structuren, probleem-oplossing) die al dan niet expliciet gemaakt worden. Verwachtingen op microniveau zijn ook mogelijk, in geval van frequent gebruikte of bekende en volgens herkenbare patronen opgebouwde woorden, woordgroepen, zinnen, uitspraken

	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
ACTIVITEIT EN	Wat doen de kinderen? - ze ontdekken dat er verschillende soorten boeken zijn, bijvoorbeeld door:	Wat doen de kinderen? - ze realiseren zich dat er verschillende soorten boeken zijn, bijvoorbeeld door:	Wat doen de kinderen? - ze realiseren zich dat er verschillende soorten teksten zijn	Wat doen de kinderen? - als groep 5/6

	<p>- uit te zoeken uit welke soorten boeken er zijn en wat kenmerkend is voor een bepaald genre. Ze ontwerpen voor ieder genre een picto en sorteren zo alle boeken uit de klas</p>	<p>- (samen met de leraar) de boekenkast (opnieuw) in te richten, met behulp van picto's; - bij de verschillende genres een boeken-top-drie te maken en in het lokaal te hangen</p> <p>- ze ontdekken dat er verschillende soorten teksten zijn (informatieve en instructieve – naast verhalende (zie kerndoel 9)</p>	<p>(informatieve en instructieve – naast verhalende (zie kerndoel 9) en betogende (zie kerndoel 6 en 7)</p>	
	<p>Uit het gedrag van de kinderen blijkt dat ze zich oriënteren op boeken (teksten):</p> <ul style="list-style-type: none"> - ze begrijpen dat tekst en illustraties samen een inhoud overdragen; - ze weten dat boeken van voor naar achter worden gelezen, bladzijden van boven naar beneden en regels van links naar rechts; - ze weten dat teksten een opbouw hebben; - ze voorspellen aan de hand van de omslag van een boek de inhoud; - ze weten dat je vragen over een boek kunt stellen. <p>Uit de manier waarop ze omgaan met verschillende soorten teksten, blijkt dat ze weten dat geschreven taal verschillende functies kan hebben:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ze weten wanneer er sprake is van 'lezen'; - ze weten dat geschreven taal een communicatief doel heeft (ze hebben door waar teksten – zie Inhoud – voor kunnen dienen). 	<p>Uit het gedrag van de kinderen blijkt dat ze de elementaire leeshandeling onder de knie krijgen/hebben. Ze lezen zelfstandig korte informatieve teksten en korte instructieve teksten als recepten en spelregels</p>	<p>Ze lezen zelfstandig allerlei soorten teksten: informatieve teksten en instructieve teksten in boeken, tijdschriften, schoolkrant, kranten, op internet.</p>	<p>Als groep 5/6</p>

<p>Ze worden zich ervan bewust dat je met verschillende doelen (zie Inhoud) kunt lezen, en vinden teksten die bij die doelen passen. Bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ze gebruiken instructieve teksten/foto's/illustraties om iets te kunnen bouwen of maken. Ze gebruiken bijvoorbeeld een (bouw)tekening als voorbeeld voor constructiewerk. • Ze gebruiken boeken en teksten in hun spel in de hoeken (bv. een telefoonboek en kookboek in de huishoek). • Ze zoeken op school en thuis allerlei informatie over een bepaald onderwerp en leggen die bij elkaar. Ze zoeken de informatie in de vorm van plaatjes, foto's, tekeningen in tijdschriften, informatieve boeken en op cd-roms. 	<p>Ze worden zich ervan bewust dat je met verschillende doelen (zie Inhoud) kunt lezen, en vinden teksten die bij die doelen passen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ze bedenken leervragen waar ze graag een antwoord op willen. Vervolgens zoeken ze samen met de leraar geschikte boeken en teksten, op school en van huis. Ook zoeken ze op cd-roms/dvd's en op internet. • Ze lezen in informatieve boeken en naslagwerken en bekijken illustraties. 	<p>Ze zijn zich ervan bewust dat je met verschillende doelen (zie Inhoud) kunt lezen, en vinden teksten die bij die doelen passen. Ze zoeken bijvoorbeeld informatie op in verschillende bronnen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ze bedenken leervragen waar ze graag een antwoord op willen. Vervolgens zoeken ze in het documentatiecentrum of in de schoolbibliotheek naar geschikte bronnen, waaronder ook cd-roms en dvd's. Ze gebruiken de computer om op efficiënte wijze boeken of andere materialen te zoeken. • Ze zoeken systematisch informatie op internet via zoektermen. 	<p>Ze zijn zich ervan bewust dat je met verschillende doelen (zie Inhoud) kunt lezen, en vinden teksten die bij die doelen passen.</p> <p>Als groep 5/6</p>
<p>Uit hun gedrag blijkt ook dat ze voorgelezen teksten (proberen te) begrijpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ze begrijpen de taal van boeken en zijn in staat om conclusies te trekken; - ze doen voorspellingen, stellen vragen; - ze vertellen voor hen belangrijke informatie uit het boek of uit de tekst na (met behulp van eventuele illustraties bij de tekst). 	<p>Uit hun gedrag blijkt dat ze (proberen te) begrijpen wat ze lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ze bepalen het thema van de tekst, ze activeren hun voorkennis over dat thema en zetten die in tijdens het lezen (ze maken hierbij gebruik van eigen ervaringen, titel en illustraties); - ze activeren hun kennis over tekstsoorten en zetten die in tijdens het lezen (ook hierbij maken ze gebruik van titel en illustraties); - ze herkennen signaalwoorden die kenmerkend zijn voor genoemde structuren (zie Inhoud), activeren deze kennis en zetten die in bij het lezen; - ze bouwen verwachtingen op over de tekst, controleren deze verwachtingen en 	<p>Uit hun gedrag blijkt dat ze (proberen te) begrijpen wat ze lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ze bepalen het thema van de tekst, ze activeren hun voorkennis over dat thema en zetten die in tijdens het lezen (ze maken hierbij gebruik van eigen ervaringen, lay-out, titel, kopjes, illustraties); - ze activeren hun kennis over tekstsoorten en zetten die in tijdens het lezen; - ze herkennen signaalwoorden die kenmerkend zijn voor genoemde structuren (zie Inhoud), activeren deze en zetten die in bij het lezen; - ze bouwen verwachtingen op over 	<p>Uit het gedrag van de kinderen blijkt dat ze (proberen te) begrijpen wat ze lezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ze bepalen het thema en de teneur van de tekst, ze activeren hun voorkennis over dat thema en zetten die in tijdens het lezen (ze maken hierbij gebruik van eigen ervaringen, tekstdrager, auteur, lay-out, titel, kopjes, illustraties, schema's, tabellen); - ze activeren hun kennis over tekstsoorten en zetten die in tijdens het lezen; - ze herkennen signaalwoorden die kenmerkend zijn voor genoemde structuren (zie Inhoud), activeren

		stellen ze eventueel bij; - ze bepalen een leesdoel en gaan bij het lezen na of ze dat bereiken.	de tekst, controleren deze voorspellingen en stellen ze eventueel bij; - ze maken inferenties; ze leiden informatie af uit schema's en tabellen; - ze bepalen een leesdoel en gaan bij het lezen na of ze dat bereiken; - ze lezen op verschillende manieren, afhankelijk van hun leesdoel en voorkennis; ze lezen globaal, precies en selectief.	deze en zetten die in bij het lezen; - ze bouwen verwachtingen op over de tekst, controleren deze voorspellingen en stellen ze eventueel bij; - ze maken inferenties; - ze bepalen een leesdoel en gaan bij het lezen na of ze dat bereiken; - ze lezen op verschillende manieren, afhankelijk van hun leesdoel en voorkennis; ze lezen globaal, precies, selectief en kritisch.
	<ul style="list-style-type: none"> - Ze doen activiteiten op het gebied van taalbewustzijn en letterkennis (taalspelactiviteiten). Zo verzamelen ze bijvoorbeeld woorden voor de ABC-muur, en maken ze een alfabetboek. - Ze zoeken op de computer spelletjes die ze willen doen of opdrachten, of (beeld- en geluids)informatie 	Ze gebruiken technieken en strategieën om informatie te verwerven: - de volgorde van de letters in het alfabet gebruiken om het telefoonboek, een (kinder)woordenboek en een index (trefwoordenlijst) te raadplegen.	Ze gebruiken technieken en strategieën om informatie te verwerven (zie voor schematiseren kerndoel 6): - zoekend lezen met behulp van het alfabet - globale tekststructuur (en inhoudsopgaven) benutten om zoekend te lezen in teksten	Als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> - andere bronnen selecteren voor gestelde leesdoelen - relevante informatie zoeken en gebruiken - informatie uit verschillende teksten en afkomstig uit verschillende typen bronnen met elkaar vergelijken

	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
ACTIVITEITEN	Wat doet de leraar? <ul style="list-style-type: none"> • De leraar zorgt voor een rijke geletterde omgeving (zie Inhoud) 	Wat doet de leraar? <ul style="list-style-type: none"> • De leraar zorgt ervoor dat er een rijk en divers aanbod is aan soorten teksten en informatiebronnen in de klas (zie Inhoud). 	Wat doet de leraar? <ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 	Wat doet de leraar? <ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6
	<ul style="list-style-type: none"> • Hij stimuleert kinderen om informatieve en instructieve boeken te gebruiken bij hun activiteiten en spel. 	Hij construeert betekenisvolle situaties waarbinnen kinderen aan eigen leervragen werken.	als groep 3/4	als groep 5/6

		<p>Hij maakt kinderen bewust van het feit dat je met verschillende doelen kunt lezen: ontspanning/amuseren (zie kerndoel 9), om informatie te verwerven en om erachter te komen hoe je iets doet/maakt, dat schrijvers ook die verschillende doelen kunnen hebben en dat er dus verschillende soorten teksten zijn om te lezen (verhalende, informatieve en instructieve).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hij roept indien nodig in herinnering dat je met verschillende doelen kunt lezen: ontspannen/amuseren (zie kerndoel 9), om informatie te verwerven en om erachter te komen hoe je iets doet/maakt, dat schrijvers ook die verschillende doelen kunnen hebben en dat er dus verschillende soorten teksten zijn om te lezen (verhalende, informatieve en instructieve). - Hij maakt kinderen bewust van het feit dat je ook kunt lezen om je op de hoogte te stellen van meningen of om een mening te vormen en om overtuigd of overgehaald te worden (zie kerndoel 6 en 7), dat schrijvers ook die doelen kunnen hebben en dat er dus betogende teksten zijn om te lezen. - 	<ul style="list-style-type: none"> - Hij roept indien nodig in herinnering dat je met verschillende doelen kunt lezen: ontspannen/amuseren (zie kerndoel 9), om informatie te verwerven en om erachter te komen hoe je iets doet/maakt, om je op de hoogte te stellen van meningen of om een mening te vormen en om overtuigd of overgehaald te worden, dat schrijvers ook die verschillende doelen kunnen hebben en dat er dus verschillende soorten teksten zijn om te lezen (verhalende, informatieve, instructieve en betogende).
	<p>Hij zet kinderen aan tot het inzetten van leesstrategieën, tijdens interactief voorlezen van informatieve prentenboeken (zie ook luisterstrategieën bij kerndoel 1); daarbij maakt hij kinderen erop attent dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - illustraties en tekst samen je iets vertellen, duidelijk maken - boeken worden gelezen van voor naar achter, bladzijden van boven naar beneden en regels van links naar rechts 	<p>Hij zorgt ervoor dat kinderen de elementaire leeshandeling onder de knie krijgen.</p> <p>Hij zorgt ervoor dat kinderen actief lezen: hij zet kinderen aan tot het inzetten van leesstrategieën en begeleidt ze daarbij door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voorkennis te activeren (of aan te brengen); - interpretatiekaders te expliciteren. Hij zegt bijvoorbeeld: <i>We hebben gepraat over speelgoed, speelgoed waar je</i> 	<p>Hij zorgt ervoor dat kinderen actief lezen: hij moedigt ze aan tot het inzetten van leesstrategieën en begeleidt ze daarbij indien nodig, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kinderen bewust te maken van hun voorkennis (en dat ze die kunnen gebruiken bij het lezen); - ze te wijzen op de mogelijke interpretatiekaders; - ze een leesdoel te laten bepalen; - ze te wijzen op signaalwoorden die tekstrelaties hierboven genoemd 	<p>Als groep 5/6 + Hij stimuleert dat kinderen reflecteren op het gebruik van leesstrategieën (zie ook kerndoel 10)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - boeken een opbouw hebben - je aan de hand van de omslag van een boek de inhoud van het boek al enigszins kunt voorspellen - je vragen over een boek kunt stellen 	<p><i>vroeger mee speelde en nu. Nu gaan jullie een tekst lezen. Je komt in die tekst meer aan de weet over speelgoed van vroeger: waarmee speelden kinderen honderd jaar geleden?. En over speelgoed van nu</i> (Hij expliciteert hier het thematisch kader (speelgoed) de tekstsoort (informatieve tekst) en de tekststructuur (chronologische volgorde);</p> <ul style="list-style-type: none"> - samen met de kinderen het leesdoel te bepalen. Hij zegt bijvoorbeeld: <i>Je gaat straks een tekst lezen over het Dolfinarium. Wat zou je hierover graag meer willen weten? (...) Als je straks gaat lezen, let er dan op of je ook antwoorden op je vragen vindt.</i> - vragenderwijs of hardop denkend het opbouwen, controleren en bijstellen van verwachtingen te stimuleren; - kinderen te wijzen op signaalwoorden die een chronologische opbouw herkenbaar maken (bijvoorbeeld <i>eerst, daarna</i>) en op vraagwoorden en het vraagteken die een vraag herkenbaar maken. Hij noemt dit bijvoorbeeld vooraf als iets waarop kinderen kunnen gaan letten tijdens het lezen; - met kinderen op het leesproces te reflecteren. Hij stelt niet uitsluitend begripscontrolevragen, maar gaat met kinderen bijvoorbeeld in op de vraag of ze hun leesdoel bereikt hebben, of het verhaal ging zoals ze gedacht hadden. 	<p>herkenbaar maken;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ze te laten reflecteren op het leesproces. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Hij past de informatie uit een instructieve of informatieve tekst echt toe, door bijvoorbeeld met de kinderen een recept uit een 	<p>Hij laat de kinderen kennismaken met verschillende informatiebronnen en laat de kinderen ontdekken hoe de verschillende bronnen eruit zien, welke</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hij leert de kinderen de weg in het documentatiecentrum en de schoolbibliotheek, zodat de kinderen hier met behulp van 	<ul style="list-style-type: none"> • Hij besteedt aandacht aan de functie en opzet van meer complexe informatiebronnen, zoals grote woordenboeken, 	

	<p>kookboek te maken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hij stimuleert dat kinderen bij het actuele thema in de groep zelf informatie zoeken. • Hij voert taalspelactiviteiten met de kinderen uit om bij kinderen het taalbewustzijn en de letterkennis te stimuleren. Op een speelse manier maakt hij kinderen attent op bepaalde kenmerken van gesproken taal en de relatie tussen gesproken en geschreven taal. 	<p>functie ze hebben en welke informatie ze bevatten. Hij laat ook ontdekken hoe de informatie in verschillende informatiebronnen is geordend, bijvoorbeeld dat de informatie in woordenboeken, telefoonboeken en trefwoordenregisters alfabetisch is geordend.</p> <p>Hij leert de kinderen het alfabet</p>	<p>een trefwoordenlijst en computer zelf boeken of cd-roms/dvd's kunnen zoeken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hij biedt instructie in het omgaan met informatiebronnen als een encyclopedie, woordenboek of een informatief boek met een index (aanleren van zoekstrategieën) en geleide toepassing van die strategieën. • Hij geeft instructie in het gebruik van internet. • Hij geeft instructie in het interpreteren van schema's en tabellen. 	<p>encyclopedieën, week- en dagbladen, tijdschriften, reisgidsen, atlassen en vooral het internet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leert de kinderen de weg te vinden in de openbare bibliotheek en leert ze op welke manier de boeken en media daar zijn geordend.
--	--	--	--	---

DOORKIJKJES				
-------------	--	--	--	--

DOORKLIC BIJ BEGRIPPEN				
------------------------	--	--	--	--